

Szegedi asszony hazatérése az ostromolt Belgrádból.

— Via: Belgrád—Nis—Piot—Szófia—Bukarest—Predeal. —

— A hadüzenet után örült kapkodás volt kirakatban közszemlére kitett ágyugolyó darabokat Szőke Sándorné hozta magával Belgrádból. Szőkének is egyenesen, azaz de-hogy egyenesen Belgrádból jött azokkal az asszonyokkal és gyermekekkel, akiket a belgrádi *amerikai konzul* feleségének a közbenjárására a szerb kormány szabadon bocsátott. Hogy mennyire nem egyenesen jött Szőkének Belgrádból, kitérünk abból, hogy utirányuk a következő volt:

Belgrád-Nis-Piot-Szófia-Bukarest-Predeal.

Szőkének az ura bognár, aki februárban ment ki Belgrádba egy magyar embernek: Baksa Istvánnak a kocsigyárába mint bognár. Két hónappal ezelőtt utána ment az asszony is és a háboru kitörése alkalmával ott rekedtek Belgrádban. Szőkének a következőket beszélte:

— A hadüzenet után örült kapkodás volt Belgrádban. A belgrádjak első sorban az élelmiszer-üzleteket rohanták meg és hihetetlen mennyiségű lisztet, kávé, cukrot, szalámit vásárolták össze. Mikor pedig megkezdődött Belgrád bombázása, a gazdagok mind beljebb menekültek az országba, úgy hogy csak a szegénye maradt a szerb fővárosban. Minket magyarokat a háboru első két hetében szabadon hagytak, amj úgy értendő, hogy lakásainkon kellett tartózkodnunk és az utcára nem volt szabad mennünk. Baksa kocsigyárosnak a munkásai, így mi is, ő nála huzódtunk meg.

Két hét múlva, este tíz órakor értünk jött egy szerb zsandár, azzal, hogy menjünk be a kvartra (csendőrlaktanya). Utközben szembejött velünk a hazatérő Baksa, akinek a közbenjárására éjszakára ismét visszamehettünk ő hozzá azzal az utasítással, hogy reggel nyolc órakor jelentkezzünk a kvarton. Másnap aztán Baksával együtt meg is jelentünk a megparancsolt helyen Baksa gyáros vezetése alatt. Itt megkérdezték, ki akar szerb alattvaló lenni. Baksa, aki huszonöt év óta lakik Belgrádban, ahol virágzó kocsigyára van, szerb alattvalóvá lett. Őt erre szabadon engedték, ugyszintén minket asszonyokat és a gyerekeket is, de a férfiakat egy gimnáziumba internálták. Huszonnégy óra múlva mi is odakerültünk őrizet alá. Élelmiszerünkről magunk gondoskodtunk. Néhány nap múlva elválasztottak bennünket a férjeinktől és egy másik iskolába vittek.

Az ostrom alatt a férfiak fogdájaiba belelőtt egy osztrák-magyar shrapnel, mely megölt négy és megsebesített huszonhét magyar alattvalót. Az én uramnak nem történt semmi baja.

Ellátásunkat később úgy intézték a szerbek hogy elszedték a pénzünket és abból élmeztek bennünket. Néhány osztrák és magyar bankártól, kereskedőtől és utazótól annyi pénzt szedtek el, hogy abból bőven futhatta korpakenyérre és más szegényes élelműnkre.

Két héttel ezelőtt jött egy *csán*, valami szolgabíró lehet, aki megkérdezte, kinek mi a kívánsága. Persze mind azt kértük, eresszenek bennünket haza. És felírta személyi adatainkat, mi meg remegve vártuk, mi lesz

velünk. A várakozás ezen ideje alatt mindenféle rémképekkel ijesztgettük és gyötörtük egymást. Ahányszor jött egy katona, mindig attól remegtünk: most visznek bennünket az akasztófára.

Mult csütörtökön hajnalban minket asszonyokat és gyerekeket kocsikkal kivittek Belgrádból. Kilenc órakor egy katonai táborhoz értünk, addig fel voltak szedve a vasuti sinek. Itt felültettek bennünket a vonatra és Nisbe jutottunk. Az egész uton szerb katonaságot nem láttunk, csak Nisben találkoztunk sebesülteket szállító vonatokkal. Az egyik vonaton volt két kocsival magyar sebesült is, akiknek kenyeret, sajtot és limonádét adtak a nizi állomáson.

Nisből *Piotba* mentünk. Innen Bulgáriába, *Szófiába* szállítottak bennünket, ahol várt reánk az osztrák-magyar konzul. Szófiában elhelyezett bennünket a konzul két elegáns szállodába és egyáltalán mindenről gondoskodott. El is kísért bennünket a román határig s mindegyikünknek öt-öt koronát adott az utra. Hogy meg ne feledkezsem róla:

Szófiában a bolgárok nagy szeretettel fogadtak bennünket, uri emberek vitték a batyunkat.

Bulgáriában a vonat mentén mindenütt sok táborozó katonaságot láttunk. *Bukarestben* nem tapasztaltunk sem rokonszenvet, sem ellenséges indulatot. Romániában is nagyon sok a katonaság.

Minél közelebb jöttünk a magyar határhoz, annál kevesebb román katonát láttunk.

Predealnál mindnyájan vasuti szabadjegyet kaptunk. Szőkének meg is mutatta munkatársunknak ezt a jegyet, mely leánykori nevére van kijelölve a predeali állomásfőnök álta, így: *Tóth Julia és fia elszegényedett állampolgárok részére.*

Belgrád ostromáról

a következőket beszélte:

Volt nap, amikor egyetlenegy ágyudörgést sem hallottunk a magyar partról, máskor meg kétszáz ágyulövés is esett egy nap. A mi ágyunk felgyújtottak egy nagy malmot, mely négy napig égett óriási gabona- és lisztkészletet pusztítva el. A Száva partján *nincs egyetlenegy ép ház sem, kivéve négy nagy lisztraktárt*, ezeket azonban az ágyutüzelés miatt nem tudják megközelíteni a szerbek. Erősen megsérült a konak és a Terazián is, minden össze van rombolva, valamint az összes rendőrlaktanyák. Az üzletek mind zárva vannak. Pék egyetlenegy sincs Belgrádban.

A magyar partról Belgrádba röpitett ágyuk hatása *irtózat*os. Eleinte pincékbe menekültek a szerbek, és menekültünk mi is, de hasztalan. *Három plafonon keresztül is átvágtak az ágyugolyók* és óriási károkat okoztak a pincékben is, úgy, hogy hasztalannak találtuk a bujkálást.

A szerbeknek bánásmódjáról

ezeket mondta:

A szerbek bánásmódja ellen nem panaszkodhatunk, mert nem bántottak bennünket. Ellenben izgattak minket mindenféle szerb képes újságokkal, amelyek azt ábrázolták, mint koncolják fel az osztrák és a

magyar katonák a szerb asszonyokat és gyermekeket és gunyosan mondták:

— Mi meg tejjel tápláljuk a ti gyermekeiteket.

Ehhez csak annyit fűzünk hozzá, hogy jó volna, ha szerb képes újságok olyan képeket is hoznának, amelyek azt jelenítik meg, amikor a szerb asszonyok és gyermekek orvul lövik le a tisztjeinket és katonáinkat. Védtelen és *békés* asszonyokat és gyermekeket bizonyára nem bántanak a mi katonáink, ellenben a hadj jog szerint járnak el azokkal szemben, akik ezt kiereszokolják gyilkosságokkal és orvtámadásokkal.

Még csak annyit Szőkének elbeszéléséből:

— A szerbek még mindig biznak abban, hogy azon a találkán, melyet az orosz cár adott nekik Budapestre, ott lesznek.

Ha továbbra is ilyen tempóban haladnak a szerbek Budapest felé, mint eddig, akkor úgy járnak, mint a — mádi zsidó, vagy még — úgy se.

Szegedi epizódok a galíciai harctérről.

A legújabb Szegedre került sebesültek, ötös honvédek és negyvenhatos közösök érdekesnél érdekesebb epizódokat beszélnek el a galíciai harctérről. Közljük a sebesült tisztektől hallott következő apróságokat:

Egyik közös őrnagyunk egy két napos ütközet után annyira kimerült, hogy irtózatoss mély álomba merült. Az elcsigázott őrnagy úgy feküdt ott mint a hulla. Annak is hitte egyik századosa, aki abban a hiszemben, hogy az őrnagynak úgy sem lesz többé szüksége a köpönyegére, lehuzta róla azt. Hogy milyen mély volt az álma, abból látszik, hogy meg sem moccant. Nagyon bámult, amikor felébredt és észrevette, hogy hiányzik a köpönyege.

Egyik sebesült honvédtisztünk egy fel nem robbant orosz shrapnel talált a harctéren. Ezt a löveget, miután a töltést kiszedte belőle, utközben virágvázának használta fel. Lakásán most is virágok díszlenek benne, azok a virágok, amelyeket haza érkezése után a menyasszonyától kapott. A sebesült tiszte egyébként Lembergben ahová megsebesülése után továbbították, Máchánszky László dr. kötözte be.

Honvéd előőrseink felderítő szolgálatuk közben észrevettek egy fogatot, amelyben három orosz tiszt ült. Persze mindjárt tüzelni kezdtek rá. A tisztek leugrottak a kocsiról és futva menekültek a közelben levő bokrok közé. Miután előőrseink hiába üldözték a kámforra vált orosz tiszteket, rátették a kezüket a gazdátlanra lett fogatra. A fogaton különböző élelmiszerek, sok tea és egy láda kockacukor volt sok minden egyében kívül. A zsákmányon persze mindjárt osztozkodtak. Az ezredorvos lószerszámba jutott, az egyik tiszt egy pokrócot kapott, amire annyi-val inkább van szüksége, mivel az éjszakák rendkívül hűvösek. Annyira, hogy reggelre katonáink rendszeren deresek. Maga a fogat Tabódy Zolt őrnagynak jutott, akinek a hősiességéről csodákat mesélnek. A zsákmány legbecsebb része: egy csomó speciális térkép a harctérről, amelyen hős honvédeink operálnak.